

Ulu Öndər Heydər Əliyevin ən böyük arzusu Şuşanı, Qarabağı və Zəngəzuru azad görmək idi. Biz onun və bütün Azərbaycan xalqının, bütün dünya azərbaycanlılarının arzusunu cin etdik.

İlham ƏLİYEV,
Azərbaycan Respublikasının Prezidenti.

Ötan dövrün təcrübəsi göstərir ki, Cənubi Qafqaz kimi müərkəb coğrafiyada güclü dövlət olmaq və müstəqil yaşamaq üçün ilk növbədə Ulu Öndər Heydər Əliyev və cənab İlham Əliyev kimi müstəqil dövlətçilik təfəkkürü ilə düşünmək lazımdır. Amma təəssüf ki, müstəqillik tariximizdə nə 1918-1920-ci illərdə, nə də 1991-ci ildən 1993-cü ilin iyununa qədər bu təfəkkür hakim olub. Üstəlik Ümummilli Liderin hakimiyyətə gəlişinə qədər, yəni nə Xalq Cümhuriyyəti dönmündə, nə də 1987-1993-cü illərdə biz nəinki parktik olaraq müstəqil ola, müstəqil düşüna, hətta başqalarında özümüza ehtiram təl-qin edə bilməmişdik.

Heydər Əliyevin azərbaycançılıq ideologiyası elə müstəqil Azərbaycan deməkdir. Heydər Əliyev cəsəret, sədaqət deməkdir. Bu coğrafiyada heç bir amil Heydər Əliyev kursu qədər tam mənada müstəqilliyimizin qərantına çevrilə bilmir. Bu irs bizim müasir dövlətçiliyin təməlidir.

Məlumdur ki, 1969-cu ildə Ümummilli Lider Azərbaycan Kommunist Partiyası Mərkəzi Komitəsinin birinci katibi seçilməsi ilə ölkə geri qalmış ucqar subyektdən SSRİ-nin iqtisadi flaqmanına çevrildi, mədəniyyət, incəsənət, ədəbiyyat intibah dövrünə qədəm qoydu. Müstəqilliyin bərpası üçün bazis də məhz bu dövrdə formalaşmağa başladı. Heydər Əliyevin qurduğu sənaye, inkişaf etdirdiyi iqtisadiyyat, yaratdığı hərbi təyinatlı təhsil müəssisələri, formalaşdırdığı və qoruduğu milli elita elə sovet dövründə Azərbaycanca müstəqil davranmaq imkanı verdi. Hətta çəkinmədən demək olar ki, Heydər Əliyevin sovet Azərbaycanı Xalq Cümhuriyyətindən heç də az müstəqil deyildi, 1991-1993-cü illerin respublikasından daha çox müstəqil idi.

Biz illər ərzində yanlış təbliğat, yarımtarix dərslərinin ucbatından sovet Azərbaycanına ancaq təqiblər dönəmi kimi baxmışıq. Amma Heydər Əliyevin əsəri olan 1978-ci il Konstitusiyasının 68-ci maddəsində Azərbaycanın suverenliyi, 69-cu maddədə SSRİ-dən azad surətdə çıxmaq hüququ, 73-cü maddədə dövlət dili kimi Azərbaycan dili təsbit edilirdi. Heydər Əliyev "Dəyişdirə bilməyəcəyiniz bir rejimdə xalq üçün nə etmək olar?" sualına cavab verməyi bacaran ilk və son lideri oldu.

Tarixdən bellidir ki, Sovet hakimiyyətinin ilk dövrlərində bolşeviklər kommunist

Bizi güclü edən Lider

ideologiyasına bağlı olmayan hər şeyin üzərindən xətt çəkirdilər. İnanclar, ənənələr, hətta milli musiqi belə keçmişin qalığı hesab olunurdu. Nə qədər qərribə olsa da SSRİ süquta uğrayandan sonra bu düşüncə vandalizmi Azərbaycanda yenidən baş qaldırdı. Bolşeviklərin muzdurlar şurasından fərqli olmayan AXC-Müsavat cütliyi sovetlərə bağlı nə varsa hər şeyə nifrət aşılamağa, hətta ikinci Dünya müharibəsi iştirakçıları belə xainlikdə suçlamağa başladılar. Bunun bir səbəbi var idi, Heydər Əliyevə olan kin və düşmənçilik. Bilirdilər ki, Azərbaycan xalqı Heydər Əliyev kimi bir dahini qoyub bunlara üz tutmayacaq. Ona görə də bu böyük şəxsiyyəti SSRİ və KQB ilə assosiasiya edərək gözənd salmaq istəyirdilər. Amma xalq bildirdi ki, Heydər Əliyev şərəfli general kimi KQB sədri olanda da, Azərbaycana rəhbərlik edəndə də, SSRİ Nazirlər Soveti sədrinin birinci müavini olanda da

həmişə milli olub. Əks halda Heydər Əliyev 1988-1989-cu illərdə meydan hərəkətində olanlardan daha çox məhrumiyətlərə məruz qalmazdı. Lakin heç bir amil xalqın iradəsindən daha təsirli ola bilməz və Ulu Öndər Heydər Əliyevin Naxçıvandan Bakıya böyük qayıdışı ölkənin və ümumilikdə bölgənin həyatında yeni bir başlanğıc oldu, dövlətimiz müstəqilliyini itirərək parçalanmaqdan, xalq isə vətəndaş müharibəsindən qurtuldu. İnkişaf və tərəqqi üçün zəmin yarandı. Heç şübhəsiz ki, böyük Zəfərə gedən yol da məhz o gündən başladı. Ümummilli Lider Heydər Əliyevin Azərbaycana ikinci dəfə rəhbərliyə qayıtması yalnız bizim ölkə üçün yox, bütövlükdə yerləşdiyimiz müərkəb geosiyasi məkan üçün tarixi dönüş anı hesab edilməlidir. Xüsusən hazırki postmünaqişə dövründə Qafqazda vahid təhlükəsizlik ideyasından danışarkən istinad oluna biləcək təməl prinsiplər məhz Heydər Əliyev ideologiyasının təzisləridir. Ümumiyyətlə, ötan bir əsrlik dövr göstərir ki, Qafqazda müstəqilliyi qoruyub saxlamaq əldə etməkdən qat-qat çətindir. Cənubi Qafqazın bütün dövlətləri kimi biz də ilk müstəqilliyimizi

tarixi proseslərin təbii gedişində əldə etmişik. Yəni çar İmperiyası dağılıb və digər dövlətlər kimi, biz də ilk cümhuriyyətimizi elan etmişik. Lakin o zaman birinci müstəqilliyimizi nəinki qoruya bilmədik, üstəlik həmin dövrdə istiqlalçılıq qorumaq cəhdləri böyük ərazi itkiləri ilə nəticələndi. Qərbi Zəngəzur və Göycəni itirdik. Xüsusən İrəvanın Ermənistanə verilməsi kimi böyük tarixi cinayət yaşandı. İkinci müstəqillik dövründə isə "demokratiya" görünüşü altında hakimiyyəti zəbt etmiş səbatsız qüvvələr Qarabağı və Şərqi Zəngəzuru itirdilər. Həmçinin tarixin təkərrürü təhlükəsi ortaya çıxdı. Daha dəqiq desək, 1993-cü ildə 1920-ci ildə olduğu kimi, müstəqillik əldən gətməkdə olanda məhz Heydər Əliyev şəxsiyyəti həmin dövrdə istiqlalçılıq qərantına çevrildi. Övvəldə də qeyd etdiyimiz kimi, 1993-cü ildə Azərbaycan xalqı üçün Heydər Əliyevin şəxsiyyəti yeni fenomen deyildi, Heydər Əliyev artıq bir dəfə xalqımızın taleyində həlledici rol oynamışdı, Azərbaycan insanı onu tanıyırdı, yalnız Heydər Əliyev yaranmış situasiyanı lehimizə çevirə bilirdi. Təsədüfi deyil ki, Naxçıvanda dahi Liderə müraciətlərin hamısının məzmununda "xalq bu belədən qurtarmaq" xahişlər və hətta, təkidlilə tələblər əks olunurdu. İnsanlar Heydər Əliyevə ilk və son ümid yeri kimi baxırdılar. Bunun da çox sadə səbəbləri var idi.

Birincisi, Heydər Əliyevin bundan öncə Azərbaycana 13 illik rəh-

bərlik təcrübəsi var idi. Hansı ki sovet sisteminə Azərbaycan yüksək inkişaf dövrünü məhz bu 13 illik dövrdə yaşamış, əvvəldə də qeyd etdiyimiz kimi, elə ikinci müstəqilliyinin təməlini də o zaman qoymuşdu. Eyni zamanda Qarabağda erməni separatizmi baş qaldıranda və 20 yarıvar hadisələrində birbaşa Moskvadan həyatını riskə atıb. Sovet sistemine ilk etiraz edən rəsmi şəxs, o cümlədən də Azərbaycana qayıdib Naxçıvana rəhbərlik etdiyi dövrdə ilk dəfə uğurlu bayrağımızı dövlət müəssisələrində dalğalandıran məhz Ulu Öndər olmuşdu. 1991-ci ildə Heydər Əliyev Naxçıvanda uğurlu bayrağı dalğalandırdığı halda xalq gördü ki, Bakıda hakimiyyət də, meydandakılar da konkret niyyət göstərmir. Hətta itifaq ölkələri bir-birinin ardınca müstəqilliyini elan etsə də Bakıdakı "demokratlar" SSRİ-dən çıxıb-çixmamaq barədə qərar-sız qalmışdılar. Bakıda müstəqillik məsələsinə referendum çıxarmaq kimi utancverici bir qərar qəbul edilmiş halda Heydər Əliyev tarixi cəsəret göstərərək bu ideyanı ümumiyyətlə rədd etdi və Naxçıvanda ümumxalq səsverməsi keçirilməsinə imkan vermədi. Məhz bu qətiyyət xalqın kim olduğunu bir daha göstərdi. Ölkənin üzərini almış vətəndaş müharibəsindən, dövləti parçalanmaqdan xilas edə biləcək yeganə gücün məhz Heydər Əliyev olması heç kimdə, hətta ilk gündən dahi şəxsiyyətə düşmənlər mövqə sərğilə-

yən AXC-Müsavat cütliyində, o cümlədən o zamankı prezidentdə də şübhə doğurmurdu. Reallıqda da aydın idi ki, Bakıda o zamankı rəhbərliyin nəinki dövləti, ümumiyyətlə heç özlərini idarə etməyə sərişləri yox idi. Dövlətdə cəsərsizlik şəraitində cəngəllik qaydaları hökm sürürdü. Belə bir şəraitdə, uşağdan böyüyə hər kəsə aydın idi ki, bütün bələtlərin, o cümlədən, işğalın, vətəndaş müharibəsinin, daxili parçalanmanın kökündə məhz bu səbatsızlıq və yarımtarix dayanırdı. Heydər Əliyevin xalqın təkidlilə tələbi ilə Bakıya gəlişi bizi ilk növbədə məhz bu zehniyyətdən qurtardı. Xalqı vahid amal uğrunda birləşdirdi, xaricdən maliyyə və silah dəstəyi alıb parçalanmaya rəvac verən ünsürləri zərərsizləşdirdi. Vahid, güclü mərkəzləşdirilmiş dövlət yaratdı, siyasi və iqtisadi müstəqillik üçün zəmin olan beynəlxalq müqavilələr imzaladı. Bu, dövlətin parçalanmadan, dövlətçiliyin süqutdan, xalqın isə məhvəndən qurtuluşu demək idi.

Azərbaycan xalqının bəxti onda gətirdi ki, Heydər Əliyev ideyaları özündən sonra daha müasir və daha mütərəqqi formada cənab İlham Əliyevin təmsalində davam etdi.

Sırr deyil ki, Qarabağ məsələsi Ulu Öndərin nisgilli idi, hətta son müraciətində də ifadə edirdi ki, "xaos və anarxiya dövründə yaranmış bu problemi hələ də həll edə bilməmişik". Baxmayaraq ki, Heydər Əliyevə qədərki idarəçilik normal təfəkkürə sahib olsaydı, onun dediyi kimi, "xalqı vahid sarsılmaz bir qüvvə kimi Azadlıq meydanına toplayan milli hissələrdən konstruktiv şəkildə istifadə olunsaydı, Qarabağ adlı problem də olmazdı". Amma o zaman Xalq cəbhəsi təhlil və proqnozlar əsasında milli platforma yaratmaq əvəzinə, populist meydan əhvali-ruhiyyəsinə üstünlük vermişdi. Baxmayaraq ki, Ulu Öndərin

dediyi kimi, "Bu məsələyə Azərbaycan xalqı layiqincə cavab verməyə qadir idi". Və cənab İlham Əliyev də sübut etdi ki, Azərbaycan xalqı böyük qələbəyə həm qadirdir, həm də layiql! Sadəcə idarəçilik milli düşüncədə, doğru əldə olmalıdır. Lakin Ulu Öndərin layiqli varisi və Heydər Əliyev siyasi kursunu keyfiyyətcə yeni mərhələyə daşıyan cənab İlham Əliyev prosesə konseptual yanaşmağı bacardı. Güclü iqtisadiyyat qurub, iqtisadi suverenliyimizi təmin etdi. Ölkəni çadırlardan azad etdi. Məcburi köçkün qadın səhərciklərini ləğv edərək vətəndaşın layiqli rifahı, rəngli inqilablar simgəsi olan narıncı çadırlara meydan verməyərkən müstəqilliyimizin davamlılığını təmin etdi, düşüncələrin "paladka" təfəkküründən xilas edib 200 ildir məğlub kimi yaşayan xalqa qalib kimi düşünməyi öyrətdi. Böyük zəfərlərimizə qədər cənab İlham Əliyev həm tariximizin, həm də regionun ən güclü ordusunu və ən nəhəng müdafiə sənayesini qurdu, vətənpərvər gənclik yetişdirdi. 200 ildir zəbt edilmiş təfəkkürləri, 30 il işğaldə qalan Qarabağ və Şərqi Zəngəzuru azad etməklə, ərazi bütövlüyü və suverenliyimizi tam bərpa etməklə, cənab İlham Əliyev Mütəfəkkir Ali Baş Komandan kimi Azərbaycan tarixinin heç bir dövründə heç bir liderə müyəsər olmayan bir zirvəyə ucaldı. Zəfərdən cəmi 8 gün sonra özünün ən sadıq silahdaşı Birinci vitse-prezident Mehriban xanım Əliyevə ilə işğaldan azad olunmuş bölgələrə səfər edən cənab İlham Əliyev tariximizin ən irihəcmli quruculuq-bərpa prosesinə start verdi. Strateji əhəmiyyətinə görə tarix boyu maraqların toqquşma nöqtəsi olan və faydasından çox zərərinə gördüyümüzdə coğrafiyanı ilk dəfə məhz cənab İlham Əliyev Ulu Öndərin siyasi kursuna sadıq qalaraq milli kapitala çevirdi və nə qədər ki, Heydər Əliyev siyasi kursunun davamlılığı təmin ediləcək, coğrafiyamız bizim üçün dividend gətirməkdə davam edəcəkdir. Heydər Əliyev ideologiyasının, İlham Əliyev şəxsiyyətinin simasında realizasi nəticəsində bu gün Azərbaycan torpaq itirən dövlətdən işğala, təcavüzə son qoyan və bölgədə diqə edən müzəffər gücə çevrilmiş, milli həmrəyliyimiz möhkəmlənmişdir. Xüsusən 44 günlük müharibə və anti-terror tədbirlərindən sonra yaranan yeni reallıqda cənab İlham Əliyevin rəhbərliyi altında vahid azərbaycançılıq ideyası və milli maraqlar rəhbər tutularaq ölkənin tərəqqisi naminə həlledici addımlar atılmaq-la, eyni zamanda Türk dünyasının birliyi yolunda ciddi və təsirli nəticələrə nail olunur.

Bütün yaşananlar, əldə olunan müstəsna nəticələr göstərir ki, Azərbaycan üçün ən doğrusu məhz Heydər Əliyev siyasi kursunun davamlılığıdır. Bunun üçün isə Ulu Öndərin irsini dərinləndirən öyrənmək zərurətdir. 20 il əvvəl Ulu Öndər irsini yaşadan, öyrənən və öyrədən Heydər Əliyev Fondunu da məhz bu zərurətlər meydana çıxardı. Əminliklə deyə bilərik ki, Fond Mehriban xanım Əliyevanın rəhbərliyi altında Ulu Öndərin arzuladığı dövlət quruculuğunda nəinki aktiv rol almağı bacardı, hətta bir sıra istiqamətlərdə, o cümlədən sosial-mədəni və humanitar sahələrin inkişafında, azərbaycançılıq ideologiyasının və milli həmrəyliyin güclənməsində aparıcı mövqə tutdu. Vətən müharibəsində arxa cəbhənin mənəvi və bir çox hallarda maddi yükü Mehriban xanımın rəhbərlik etdiyi Fondun üzərinə düşdü.

Anadan olmasının 101-ci ilində artıq əminliklə deyə bilərik ki, Ümummilli Liderin hər bir sağlam təfəkkürlü azərbaycanlının qəlbində yaşayan irsi bizim taleyimizdir. Çox xoşbəxt xalqıq ki, Ulu Öndərin siyasi kursu cənab İlham Əliyevlə özünün tam yeni mərhələsinə qədəm qoyub və bu siyasi irsin davamlılığını heç kim əngəlləyə bilməz. Hər kəs arxayın ola bilər ki, Heydər Əliyevlə başlanan və bizi tarixin heç bir dövründə olmadıqı qədər güclü edən bu yol birmənalı şəkildə İlham Əliyevlə davam edəcək.

Bəhruz MƏHƏRRƏMOV,
Milli Məclisin deputatı.